

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Univers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prave
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

22 Cuiusnam sit simoniacum soluere à poenis ipso iure contractis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

nit: & An sit ipso iure excommunicatus, vel suspensus. Sunt qui existimant, ipso iure Titium esse priuatum beneficio, ac proinde iure ipso compelli ad illud dimittendum, quia simonia verè, & proprè, & te ipsa est commissà, cum beneficium ex pacto aliquid dandi receperit. Nec impedit, si pecuniam promissam non dederit: nam factus est promissile, eo quod verè, & proprè venditio est, cum aliquid datur pretio, in futurum promisso.

Dicendum est, Titium non esse beneficio iure ipso priuatum, sed sententia iudicis priuandum. Cuius rei ratio in promptu est, non quidem, quod simonia conuentionalis non sit verè, & proprè simonia exterior, sed quod vsus, & stylus Curie Romanæ habeat, vt qui per talem simoniam beneficium consequitur, non sit ipso iure priuatus, sed priuandus. Ita Gomes in *regula de Trienniali possesso, questio. 12. ad finem. Callado. Decis. de consuet. Nauarum in Manuali cap. 23. num. 104.* Nec Titius itidem ob talem simoniam in beneficio, vel ordine commissam, in excommunicationem incidit, aut in suspensionem; quia sunt huiusmodi pœnæ iuris; & vsus Curie habeat, vt in hac parte odia, & pœnæ restantur. Ex quo fit, vt si Titius post eiusmodi simoniam conuentionalem in ordine, vel beneficio patratam, factus se ingesserit, irregularitatem non contrahat: quia non est iure excommunicatus, vel suspensus. Nauarum loco supra citato.

Vndecim queritur, An Titius sit iure excommunicatus, beneficium consecutus per simoniam realem commissam à Caio, dante pecuniam pro ipso? Respondeo eum hac distinctione: Aut Caius dedit pecuniam ipso Titio sciens, aut ratum habente, aut postea reddente pecuniam solutam, & sic est excommunicatus Titius, & beneficium resignare ipso iure compellitur, quia expresse, vel tacite in simoniam à Caio commissam consentit, idq; colligitur, ex *c. Nobis, c. c. Sicut iuris, c. c. Ex insinuatione, de simonia.* Aut Caius dedit Titio, id ignorante, & tunc postquam Titius id relinquit, beneficium resignare cogitur, non quia Titius simoniam admiserit, sed quia fuerit à simoniaco beneficium consecutus, qui beneficium simoniacè consecrari non potuit. Aut Caius dedit pecuniam dolose, vt Titio noceret, & tunc Titius beneficium resignare nullo iure compellitur, vt colligitur ex *c. Nobis, citato.*

Quid, si Caius pecuniam dederit, ipso Titio ad id contradicente? Respondeo, Titium licet beneficium possidere, eo quod ipso invito sit pecunia data.

Quid iudem, si primum contradixerit quidem, sed postea pecuniam solutam à Caio restituerit ei? Panormitanus censet, Titium tunc beneficium resignare debere. Adiuuans verò *Quodlib. 9. art. 7. id negat*, quia in iure canonico textus nullus extat, vnde id colligitur, dummodo ratum non habeat, quod simoniacè factum est.

Duodecimo queritur, quid sit dicendum de beneficiis, officijs, administrationibus, & dignitatibus, obrentis legitime ante simoniam realem, quando canones, aut Decreta simoniacis imponunt pœnam priuationis Beneficiorum, officiorum, administrationum, dignitatum, quas antea acquisierunt? Respondeo, huiusmodi pœnam non contrahi ante sententiam iudicis, hoc est, ante condemnationem criminis, talia beneficia simoniacos non debere dimittere, & resignare: at quando per iudicem de crimine condemnatur, sententia retrotrahitur ad diem commissi criminis, ita vt ab eo tempore cogantur restituere fructus, & iurium habeatur, quidquid de talibus beneficiis, vel officijs statuerint, vt si talia beneficia permitauerint, aut resignauerint. Sicut, in *verbo Assissinus, questione quinta*, Tabien. *eadem verbo, num. 2. Roici. in verbo absolutio, l. num. 19.* Angelus in *verbo Paena, num. 8. Sotus lib. 1. de instit. quest. 6. artic. 6. ad finem.*

Decimo tertio queritur, quod iudem dicendum, quando quis ob simoniam commissam in beneficio, sit inhabilis ad quæsitam beneficia obtinenda: huiusmodi pœna afficitur ne iste simoniacus ante iudicis condemnationem, ita vt irrita sit beneficii impetratio, postquam fuerit ben-

ficii consecutus? Ratio dubitandi est, quia pœna ante iudicis sententiam non contrahitur. Respondeo, nullam esse beneficii impetrationem, quia est factus inhabilis ad beneficii consecutionem: inhabilitas autem ipso iure contrahitur ante iudicis sententiam, quia potius est in habilitas quædam, quam pœna. Nec per huiusmodi inhabilitatem amittit quis, quod habet, sed impeditur, ne possit acquirere beneficium.

Cuiusnam sit Simoniacum soluere à pœnis ipso iure contractis.

CAPUT XII.

CONSEQUENS est, vt explicetur, Quisnam simoniacum possit iuris pœnis absolueri? Hanc Questionem tractat Panormitanus in *cap. de Simonia, Titul. de Simonia, num. 4.* vbi sic ait: Aut quis adipsit per simoniam ordinem, vel beneficium. Primum casus: aut simonia fuit commissà eo sciens, aut consentiente tacite, vel expresse, vel ipomet pecuniam dante, & tunc secundum omnes solus Papa dispensat. Nec etiam solet Papa dispensare, primo *questione prima c. c. capit. penultimo, de Simonia*, & iste sic Simoniacè sciens ordinatus, non solum est suspensus ab ordine simoniacè recepto, sed etiam ab omnibus ordinibus, vt *§. Veram. D. 32. c. c. Reperitur. 1. quest. 1.* At Simonia fuit commissà, eo ignorante, nec postea id ratum habente: & tunc Laurentius, Tancredus hic, quos sequitur Ioan. Calderinus in *cap. penult. de Elect. c. c. Post translationem de renuntiat.* distinguunt: Aut delictum est manifestum, & solus Papa dispensat. Argumentum est *ex c. Extus, de Simonia*: Aut non manifestum, & dispensat Episcopus. Sed certe licet Doctores communiter ita sentiant; non tamen puro hoc verum: sed indistinctè dicerem, quod cum tali dispensat Episcopus, primum per istum textum, vbi indistinctè permittitur dispensatio; ergo Episcopus dispensare potest, vt supra dixi.

Item adduco capitulum *Præsentiam 1. quest. 5.* vbi sponte illud fuit confessus se ordinem recepisse pro patre eo ignorante; & tamen dispensat Episcopus: nec poterat non manifestum esse, ex quo illemet confitebatur. Item, cum iste grauetur odio alterius, nec potest dici simoniacus, debet fieri benigna interpretatio, vt Episcopus possit dispensare. *Argum. c. reg. Odia, ex reg. Sine culpa, c. reg. Non debet, de reg. iur. in sexto*, & paulo inferius subiungit sic: Quod indistinctè possit Episcopus dispensare in hoc casu, fuit textus in *c. de regularibus de Simonia*, vbi permittitur dispensatio tam cum Monacho, quam cum canonicis regularibus, quando interuenit simonia, eis ignorantibus. Et hoc quod primum membrum principale.

Sed quoad secundum de adipsente beneficium per simoniam, distingue: Aut est beneficium curatum, seu dignitas, quæ in hoc aequiparatur, argumento *ex c. De multa de præben. c. c. Cum in illis eadem titul. in sexto.* Aut est beneficium simplex. Primum casus dicit Ioannes Calderin. in *loco præallegato*, quod aut fuit sciens, aut ignorans: Si sciens, & sponte renuntiat beneficio, potest dispensari: cum eo ad aliam Ecclesiam: sed non vt habeat illam, vbi fuit commissà simonia, nisi vt habeat ibi aliquid beneficium. Sed tunc non dispensatur, nisi vt ministrat in minoribus Ordinibus. Et probatur *ex c. 1. qua 1. Durus* ergo agitur, vt habeat beneficium in Ecclesia empti, quam, vt habeat alibi: quia, vt dixi, aliam potest habere dispensatione, non tamen executione omnium Ordinum; sed illam, vbi commissà est simonia, habere non potest, licet ibi possit habere simplex beneficium, & cum executione minorum Ordinum tantum.

Sed quid, si non renuntiet beneficio, sed expectet sententiam condemnatoriam? In eo puto, quod nullo modo dispenset Episcopus, vt habeat beneficium alibi, vel in Eccle-

simonia, ubi dicitur, talem non posse aliquam dispensationem obtinere. Item sicut textus in *c. 1. quæst. 3.* ubi permittitur dispensatio, cum talis sic omnino dimiserit beneficium, & sic sponte renuntiaverit. Secus si expectaverit sententiam. Et potest esse ratio duplex, prima, quia mitius agitur cum confesso, quam cum convicto. *c. Nolo. 3. quæstio. 1.* Item quia, qui damnatus est de Simonia, per sententiam, efficitur in famis in fama iuris. *c. Sane. 15. quæst. 3. c. e. ultimo. 1. quæ. 3.* Et cum infami non dispensat Episcopus, nisi in casibus iure expressis in *c. Cum te sent. & re iudic.* Episcopus item dispensat regulariter in adulteriis, & minoribus criminibus, ut in *c. Etsi clericus, in fine de iudicij. Sed crimen simoniae est gravius, ut in *c. Sicut. & in c. Licet, de Simon.* Ergo non dispensat Episcopus, ex quo non reperitur expressum. Si vero ignorans receperit beneficium curatum, seu dignitatem, nimirum, quia alius pro eo ignorante dedit pecuniam, tunc aut fuit data à suis amulis, & sibi non nocet, ut in *c. Nobis. c. e. Sicut, de Simonia*, omnia videntur fecisse in fraudem: aut ab amicis, & tunc si sponte renuntiet, potest secum dispensari ex magna misericordia: si vero non renuntiat, non dispensatur, ut habeat talem Ecclesiam, sed ut habeat aliam vacantem. Alia vero beneficia potest habere etiam sine dispensatione, ex quo ipso non commisit simoniam: Si vero beneficium fuit simplex, si sponte renuntiat, & eo ignorante fuit commissa simonia, potest Episcopus dispensare etiam, ut habeat beneficium ea vice. Si vero sponte non renuntiat, vel eo sciente fuit commissa simonia, non admittitur dispensatio secum per Episcopum. Solum igitur permittitur dispensatio in simplici, duobus concurrentibus, quod sponte renuntiaverit, & eo ignorante simonia fuerit commissa. Quare si sciens quis acquirerit beneficium simplex per simoniam, non dispensatur cum eo, ut habeat beneficium illud ea vice. Idem iuris est, si non renunciet, sed expectet sententiam: nam tunc est effectus infamis, & cum tali non dispensat Episcopus, quia non est expressum in iure. Si ignorans fuit, & expectavit sententiam, donec certior factus fuerit de simonia, tunc quia in culpa non est, cum eo dispensatur: secus, si certior factus voluerit expectare sententiam. Et in omnibus casibus, in quibus dicitur Episcopus dispensare posse, id intelligitur locum habere in Episcopo, qui pecuniam simoniace non accepit, ut si fuerit successor Episcopi, qui simoniam commisit. Haec omnia Panormitanus, & verè, & ad quaestionem propositam aptè, & accommodatè.*

De Simonia, qua committitur in promissis,
& datis.

CAPUT XXIII.

AD iustitiam, vel gratiam impetrandam apud Pontificem Romanum, sciendum est, editam esse constitutionem à Gregorio XIII. quæ incipit: Ab ipso Pontificatus nostri principio: in qua invocatur alia constitutio Bonifacii XIII. quæ est prima in titulo de sent. excom. inter extravagantes communes. Renovata verò est à Gregorio XIII. quia, ut testantur Angelus, Adrianus, & Caietanus, & Silesius, quos citat, Nauart. in Commentario super prædictam constitutionem Gregorij XIII. Notab. 20. erat Clementis V. auctoritate reuocata.

Insuper animaduertendum est, per huiusmodi pontificiam constitutionem, excommunicatos esse factò quotquot pactum, vel promissionem faciunt de dando aliquid, vel qui dant aliquid ex pacto, vel promissione, vel acceptum habent pactum, vel promissionem de dando aliquid, vel acceptam habent occultè & manifestè donationem factam ex pacto, vel promissione pro iustitia, vel gratia obtinenda sive pro se, sive pro alio in causis, vel iudicijs, vel alias per literas Apostolicas, & quibilibet aliis modis apud

Sedem Apostolicam. Vnde electiones prohibitz in ea constitutione sunt pacto, vel promissio de dando aliquid, donatio ex pacto, vel promissio facta post iustitiam, vel gratiam obtentam: donatio facta ad obtinendum iustitiam, vel gratiam, etiam ex pacto, vel promissione: acceptatio pacti, vel promissionis, vel donationis pro iustitia, vel gratia obtinenda apud Sedem Apostolicam: promissio, vel pacto facta tertio interueniente, vel mediaturò in fauorem eius, qui iustitiam, vel gratiam est impetraturus: denique acceptatio prædictæ pactionis, vel promissionis, vel donationis.

Primo quaeritur, An incidat in pœnas eiusmodi constitutione impetrans, qui facit promissionem debitam solum iure grati animi, & verbis tantummodo generalibus, nimirum si hoc, vel illud mihi impetraveris, gratus tibi ero. Nauartus in Commentario citato Notab. 40. negat in huiusmodi pœnas incurtere, dummodo promissio fiat solum iure grati animi, quem naturali ratione habere debemus erga eos, qui sunt de nobis bene meriti; & nihil addatur quod pœnas incurtere, dummodo promissio fiat solum iure obligacionem. Veluti si quis solum dicat sic: Nunquam me experieris ingratus; vel, Me habebis beneuolum, & amicum; vel nunquam te peccabit exhibitio mihi beneficij, vel ioco & tempore opportuno gratus tibi referam: Item si quis faciat promissionem verbis tantummodo generalibus, quæ humanitatis gratia fieri inter homines solet, ut si quis dicat: Tuus ero in posterum, vel in omnibus me tuum esse cognosces, vel deinceps me sodalem, & gratum habebis, vel de me, & de meis rebus disponere potens, sicut voles. Hanc suam sententiam probat Nauartus, quia grati animi virtus iure naturali debetur his, qui sunt bene meriti de nobis: at non videntur pontificia constitutione prohiberi, quæ iure naturali, & diuino non solum permittuntur, sed debentur.

Sed meo iudicio, eiusmodi promissio prohibetur, si reuera talis sit, ut cum, cui fit, moueat, & inflectat ad iustitiam, vel gratiam petendam: quoniam eiusmodi pacta, vel promissiones merito leges, & iura prohibent, quia solent eorum, quibus sunt, animum allicere, corrumpere, & iudicium peruertere. Nec argumentum Nauarti vim ullam habet: quoniam aliud est gratum animi habere erga eos, qui in nos beneficium contulerunt; aliud verò est, ante beneficium in nos collatum promittere, nos gratum erga eos, à quibus beneficium consequamur, animum habuitos. Nam grati animi virtus post beneficium acceptum naturali iure debetur, non tamen ante beneficium in nos ante collatum. Vnde illa minime prohibetur, sed promissio ante beneficium impetratum.

Secundo quaeritur, An pœnas eiusmodi contrahat is, qui dat aliquid quomodolibet ante gratiam, vel iustitiam impetratam? Nauartus in Commentario iam allegato. Notab. 12. negat eum contrahere, qui dat quomodo libet, nimirum si dedit ob aliquam aliam causam iustam, vel rationabilem, præter quam propter iustitiam, vel gratiam obtinendam. V. g. si dedit quis xenia, dari consueua, nisi notabiliter sint maiora, vel plura, quam dari soleant. Item si dedit refectentia, vel poculentia, quæ intra paucos dies consumi solent, nimirum intra triduum. Item si dedit ob meritam liberalitatem, amicitiam, vel beneuolentiam: insuper si dedit tanquam stipendium laboris, vel operæ, ut si det aliquid Notario, Aduocato, Assessori, quicquid est solitum dari, ut stipendium: Si detur resti aliquid, quo ille suppleat quas fecit impensas, vel ut quod passus est damnum, compenset. Præterea si dedit aliquid ad redimendam vexationem iniquam: quia quicquid ex his causis, vel aliis datur, non datur præcisè ad obtinendam iustitiam, vel gratiam, sed ad soluendum, quod aliquot iure debetur.

Quid dicendum de cubicularijs, secretarijs, & alijs familiaribus Principis, aliquid sibi datum accipientibus? Respondet, eos pœnis iuris affici, si recipient ob impetrandam iustitiam, vel gratiam à Principe: secus verò, si receperunt